

DANUTA WAŁĘSA

Visuri și secrete

Cuprins

I – La țară. Visuri de domnișoară	9
II – Visurile devin realitate la Gdańsk	25
III – Bucuria maternității și experiența lunii decembrie 1970 ...	37
IV – Anii șaptezeci – cei mai buni pentru familie	52
V – Cele mai frumoase zile din viața mea... ..	75
VI – Sfântul nostru, Sfântul meu Părinte	104
VII – De la Legea Marțială la Premiul Nobel	124
VIII – Viața cotidiană și mai puțin cotidiană în anii optzeci ...	169
IX – În rolul de soție a președintelui	207
X – Oameni pe care i-am întâlnit în drumul meu	233
XI – Viața după președinție	253
XII – Familia mea	265
Mama a fost omniprezentă	281
Danuta, Danka, Danusia	287
Mulțumiri	349

I

La țară. Visuri de domnișoară

Viața omului poate fi comparată cu un copac care are rădăcini, ramuri și frunze. M-am născut în anul 1949 la Kolonie Krypy, lângă Węgrów, în Mazovia. Dar nu mi-am imaginat că aş putea trăi în locul unde am venit pe lume. De aceea, aş putea spune că la Gdańsk m-am născut a doua oară, că am renăscut, cum s-ar spune, în anul 1968.

Acolo, în localitatea natală, sămânța a încolțit, dar nu a găsit solul potrivit să se dezvolte. Abia la Gdańsk mica plantă și-a înfipt rădăcinile adânc și a scos din muguri prima frunzuliță. Cu timpul, planta aceasta a mea s-a preschimbat într-un adevărat arbore cu rădăcini noi, cu ramuri și frunze. Când lucram la florărie, într-o zi, a venit pe-acolo un tânăr. Dorea numai să schimbe niște bani. Mai târziu, a venit iar... În anul 1969, ne-am căsătorit. Un an mai târziu, a venit pe lume primul nostru copil – Bogdan. Pe urmă, s-au născut și alții. Iar copacul și-a înfipt rădăcinile în Siedlce, Stogi, Zaspia Pilotów*. În cele din urmă, copacul acesta și-a înfipt pentru ultima oară rădăcinile pe strada Polanki. Abia aici am simțit că mi-am găsit locul pe pământ.

Astăzi, sunt asemenea unui stejar bătrân, puternic, conștient de forța și valoarea sa, dar totuși un stejar, pe alocuri ros de carii anilor scurși. Nu mai sunt Danuta din anii optzeci, nici Danuta de mai târziu. Sunt alta, puternică într-alt fel, matură într-alt fel.

* Cartiere din Gdańsk (*n.tr.*).

Sunt acel stejar pe care, cred, în pofida putreziciunii, nu l-ar putea doborî nici măcar o mare vijelie.

Când a aflat că lucrez la memoriile mele, soțul meu nu a spus mai nimic. A aruncat doar în treacăt: „O să vedem ce-o să iasă din asta!“ El are o atitudine sceptică față de unele lucruri.

Pe când eu, nu. Văd — și vreau să văd — numai lucrurile bune. Știu că nu poți avea totul în viață, dar trebuie să ai o atitudine pozitivă. Poate dacă m-aș fi născut într-o altă familie și poate dacă mi-ar fi fost remarcate anumite talente, m-aș fi dus să studiez. Nu s-a întâmplat acest lucru. Însă nu regret că nu am terminat o facultate. Nu mi-e rău așa cum sunt. Chiar dacă aș fi putut avea și eu facultăți. Una, ba poate chiar și două. Unii spun: „Am două facultăți“. Se mândresc cu asta. Și pe bună dreptate. Dar oare întotdeauna numărul facultăților reflectă înțelepciunea unui om? Diploma este doar o bucată de hârtie.

Valoarea unui om se vede abia în viața de zi cu zi și în viață, în general. Iar un om trebuie să lucreze mereu cu sine. Întrucât, cine nu lucrează asupra sa, nu evoluează. Nu poți spune: „Acum îmi pot permite orice!“ Și eu aș putea spune lucrul acesta. Deja am obținut tot ce am vrut și sunt înțeleaptă. Smerenia îl răsplătește pe om cu multe binefaceri. Cel mai bun dascăl e chiar viața. Cele mai mari lecții le înveți la școala vieții. Numai că trebuie să înveți zi de zi. Iar eu am învățat.

Mă străduiesc să vă povestesc cum a fost pentru mine școala vieții, cum a crescut planta mea și cum a ajuns să se preschimbe într-un copac. Vă spun povestea unui stejar bătrân.

Tatăl meu, Zbigniew Gołoś, a fost agricultor; mama, Feliksa, născută Barszcz, se trăgea tot dintr-o familie de țărani. Părinții mei au murit cu mulți ani în urmă. Și mama soțului meu se numea tot Feliksa. Amândurora li se spunea Fela!

Tata avea cinci hectare de pământ. Pământul era în familia noastră de la străbunicul meu, care i-l lăsase bunicului; bunicul i l-a lăsat tatei. Alte cinci hectare le lucra în arendă. Pământul era sărac; regiunea, săracă. De aceea, la noi în sat, oamenii spuneau, despre așezarea noastră, că este „numai surcele, nisip și carași“.

Pământul era nisipos, nerodnic, de categoria a cincea sau a șasea. Ce poate să crească pe un asemenea sol? Păi, da, păduri de pin. Iar carașii sunt pești mici. Ca să poți prinde carași, trebuia să mergi vreo cinci kilometri, până la râul Liwiec.

Casa noastră părintească se afla în Kolonia. În zonă, mai locuiau opt, poate nouă familii. La noi i se spunea „Colonie“; prin alte părți ale țării, de exemplu în Cașubia, se folosește termenul de „Așezare“. De la Colonia noastră până în satul Kropy erau vreo trei kilometri.

Eram în total nouă frați, eu eram a doua ca vârstă, prima – Krysia. Nu mai trăiește unul dintre gemeni, deoarece printre cei nouă frați au fost și gemeni.

Condițiile de trai nu erau strălucite, ba chiar aș putea spune că erau grele. Am crescut singură. Cândva, la țară, părinții doar aduceau pe lume copii. Nu-i educău. Krysia este mai mare cu doi ani decât mine. Iar Jadzia, a treia dintre surori, s-a născut la un an și o lună după mine, în anul 1950. Un an și jumătate mai târziu, în 1952 – fratele meu Włodek. Marek – în 1953. Gemenii Adam și Wiesław – în 1954. Iar în 1957 – Bogusia. Ultimul s-a născut Waldek, în 1960. Părinții mei nu aveau timp de copii – se nășteau mereu alții, iar ei se ocupau de gospodărie.

Casa noastră se afla pe o colină mică. În stânga, se întindea un câmp, în dreapta – alt câmp, iar în mijloc fusese ridicată casa. Acum, nu mai există. În fața casei, creștea un păr. Mai creșteau și meri: antonovka, kosztela*, transparente de Croncels**, dar și vișini. Puteam, așadar, să ne facem rezerve pentru iarnă și să conservăm o parte din fructe. Întotdeauna făceam asta.

Lângă casă, erau o pivniță, cocina porcilor și hambarul. Apa o luam din fântână. Nu aveam instalație hidraulică, așa că trebuia să cărăm apa cu găleata. Lângă fântână era și adăpătoarea vacilor.

Era o casă tradițională, cum întâlnești la țară. De lemn. Când am părăsit-o, în 1968, casa părintească avea încă acoperiș de paie.

* Soi de mere zemoase, galben-verzui (*n.tr.*).

** Soi de mere de vară (*n.tr.*).

Apoi l-au înlocuit cu azbest. La casele din zonă, fusese tras deja curent; la noi — încă nu. În casă, aveam lumină de la lumânări și de la lampa cu petrol. Îmi amintesc că trebuia să curățăm abajurul lămpii de funingine din două în două zile, iar dacă doream să avem mai multă lumină, chiar și de două ori pe zi. Și-l curățam. La grajd, mergeam cu lanterna pe bază de gaz lampant. Curent au tras abia după ce am plecat eu. În schimb, aveam radio cu acumulatori. Îi spuneam „colhoznicul“. Toaleta se afla în spatele hambarului. Bineînțeles, din lemn. Nu-mi mai aduc aminte dacă pe ușă avea perforată o inimă, un cerc sau un pătrat.

În fața ușii casei, trona o piatră mare pe post de treaptă. Sub casă, era construită pivnița, pardosită cu piatră, de aceea chiar și vara era rece în ea și ne servea drept frigider. În pivniță, păstram un butoi cu carne conservată prin sărare; iarna, păstram cartofii.

Casa avea și pod, dar nu era locuibil. Era un soi de magazie pentru tot felul de lucruri. Iarna, uscam acolo rufele. În pod, era un cufăr uriaș, în care ne țineam făina. Muchiile cufărului erau îmbrăcate în tablă, pentru a împiedica șoarecii să ajungă la făină. Din făină, mama ne făcea prăjituri și tăiței. Dacă nu mă înșel, pâinea, în general, o cumpăram. Coceam pâinea în casă numai de sărbători, când făceam și fursecuri.

Casa avea, cum se spunea cândva, trei odăi. Imediat ce intrai, era bucătăria-hol și, lângă ea, alte două încăperi. Soba de teracotă încălzea în două părți: și bucătăria, și o cameră. Cuptorul de teracotă încălzea și el în două părți. Vara făceam focul cu lemne. Cum obișnuia să spună soțul meu, făceam focul cu trei lulele, trei surcele, adică foloseam vreascuri. Iarna făceam focul cu cărbune, ca să țină mai mult căldura.

Nu aveam un dormitor tipic, așa cum există în ziua de astăzi, când soții dorm separat, iar copiii au camerele lor. Dormeam în cele trei camere. Copiii dormeau cu părinții în aceeași încăpere. Iar în pat, dormeam câte doi. Eu dormeam cu sora mea. Când cu una, când cu cealaltă. Iar uneori, dormeam și cu fratele meu. Paturile erau de lemn, cu saltele din paie. Îmi aduc foarte bine

aminte și în ziua de azi, de plăpumile reci ca gheața, fiindcă iarna odaia în care dormeam era neîncălzită. Săream direct sub plapuma care, de frig, ustura la atingere! Acum, tinerii care nu cunosc vremurile acelea nu-și dau seama cu adevărat în ce condiții trăiau oamenii pe atunci. Dar și eu îmi dau seama că, în ziua de azi, e greu să-ți imaginezi că se trăia astfel.

Podeaua era de lemn. O frecam, stând în genunchi, cu o perie dură, cu peri rigizi. Nu-mi plăcea să spăl podelele. Și, în general, când am început să cresc, nu mi-am dorit decât să plec de-acasă. Eu acolo trăiam, dar o făceam de parcă n-aș fi fost prezentă. De parcă totul se întâmpla în afara mea. Tocmai de aceea vorbesc atât de impersonal și fără pasiune despre copilăria și adolescența mea petrecute la sat.

În gospodăria noastră, erau și niște vaci, porci, găini, rațe și găște. Doi cai și, bineînțeles, o căruță. Mi-aduc aminte că roțile căruței erau tot de lemn.

Când eram încă foarte mică, am avut un accident. Eu nu mi-l mai amintesc. Mi-a povestit mama. Pe-atunci, aveam doi sau trei anișori. Mă uitam cum pârlea tata porcul pe care-l tăiasse. Din întâmplare, s-a vărsat spirtul denaturat, a izbucnit focul și flăcările mi-au atins fața. Tata s-a repezit să stingă focul, mi-a acoperit fața cu palmele și a tras de pe ea pielea arsă.

Tata semăna mai ales secară. Pământul nostru nu era bun pentru cultura de grâu sau sfeclă roșie, era prea slab. Altfel era pământul de lângă Krypy. Acolo, gospodăriile erau mai bogate, pământul mai fertil, așa că aveau și grâu, și sfeclă. Lângă noi, își avea casa și fratele tatei. Tot cinci hectare. Cu timpul, s-a mutat cu familia, cum se spunea, în vest. Lângă Morăg. Tata le arenda pământul. În felul acesta, avea mai multe furaje pentru animale. Totuși, nu-i ajungeau întotdeauna și era nevoit să mai împrumute mâncare pentru animale de la alți gospodari din sat.

Mai târziu, pe pământul nostru au descoperit pietriș și au început să-l extragă pentru construcția drumurilor. În felul acesta, în familia noastră au mai apărut niște bani în plus. Era un lucru foarte important, căci, la urma urmelor, eram nouă copii.

DANUTA WAŁEŒA

Pentru prima dată, vorbește despre sine.
Cu sinceritate și curaj, pe alocuri fără menajamente.

*

Cineva m-ar putea întreba: dac-aș fi știut cum va arăta viața mea, aș mai fi plecat din satul natal, m-aș mai fi scaldat o dată în aceeași apă? Da! Pentru că nici măcar în vise nu mi-am putut imagina o asemenea viață. Și pentru că eu am nevoie de stimuli puternici, îmi trăiesc din plin emoțiile. Iar viața alături de Lech Wałęsa și tot ceea ce s-a întâmplat în această viață mi-a oferit stimulii de care aveam eu nevoie, chiar dacă au existat și clipe dramatice.

Îi sunt recunoscătoare sorții pentru tot ce mi-a dat. Sunt recunoscătoare că eu, Danuta, venită dintr-un sat uitat de lume, am reușit să pătrund în lumea largă, am știut să simt intuitiv cum trebuie să mă comport.

Greutățile îndurate, renunțările, umilințele și înjosirile au fost răscumpărate de momentele frumoase pe care le-am trăit: evenimentele din august 1980, primirea, în numele soțului meu, a Premiului Nobel pentru Pace, întâlnirile cu Sfântul Părinte Papa Ioan-Paul II.

Și, într-adevăr, dac-aș putea întoarce timpul înapoi, n-aș schimba nimic. Cu peste patruzeci de ani în urmă, în 1969, n-am greșit, căsătorindu-mă cu soțul meu. Nu regret nimic!

Danuta Wałęsa

F E M E I C E L E B R E

CURTEA VECHЕ

Pentru a comanda online sau pentru listă completă a titlurilor
publicate la Curtea Veche, vizitează www.curteaveche.ro

Începi să afli

ISBN 978-606-588-694-0

9 786065 886940